

Opazke.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici
Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran.
Rokopisi se ne vračajo.

Inserati (razne vrste naznanila in po-
slanice) se zaračunijo po pogodbi; pri
kratkih oglaših z drobnimi črkami se
plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inserate pre-
jema **opraavištvu**, ulica Torrente 12.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Edinost.

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in
soboto ob 1 uri popoldne.

Cena za vse leto s prilogo 7 for., za
pol 3 for. 50 nov., za četrt leta 1 for.
75 nov. — Edinost brez priloge stane
za celo leto 4 for., za pol leta 2 for.,
za četrt leta 1 for. 50 nov. — Posa-
mezne številke se dobivajo pri oprav-
ništvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu
po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po
6 nov.

«V edinosti je moč»

0 vojni in miru.

I.

Jako težko je denes še celo mi-
nistrom z nekako pozitivnostjo zatr-
diti, da je mir zagotovljen, ali pa
vojna blizu. — Po vojniških pri-
pravah vseh držav in tudi naše mile
Avstrije soditi, moralo bi se skoro
misлити, da se pripravljamo za vojno;
še bolj nego Avstrija rožljajo z orož-
jem Francozi in Nemci; najmanj pa
Rusija, katera se drži pri vsem vrisu
jako rezervirano. — Mi smo pri ena-
kih prilikah uže večkrat izrazili upa-
nje, da se ohrani evropski mir in to
menenje izvira tudi iz srčne želje, da ne
bi naš narod prišel v nevarnosti, ka-
tere bi mu nastale, ko bi se naša
monarhija zapletla v kako vojno.

Od kar je začel strašiti Bismark
z vojno, slišali smo več glavnih me-
nenj o spletkah, katere delajo evropske
velevlasti ena proti drugej. — V prvo
se je pisalo, da Rusija namerjava na-
praviti, ali je uže sklopila trdno zvezo
s Francosko in da obe skoraj napa-
deti Nemško in Avstrijo.

Potem se je zopet slišalo, da
Rusija namerjava napasti samo Av-
strijo in da Nemčija ostane neutralna,
ker ona nema nobenih interesov na
Balkanu.

Zopet pozneje se je slišalo, da
se Francija pripravlja na boj proti
Nemčiji in najzadnje politične kombi-
nacije se nanašajo na zvezo Nemške,
Avstrije in Italijanske proti Ruskej
in Francoskej. — Vse te kombina-
cije so brez pravega temelja; edino
to je na njih, da je svet zvedel, da
Rusija ne dopusti da bi Bismark
napadel in uničil Francosko, kar
on baje namerjava in da se Bis-
mark noče direktno mešati v vojno,
ako bi nastala mej Rusijo in Avstrijo

zaradi aventualnega zasedenja Bolgar-
ske. — Vse drugo so kombinacije
brez posebne vrednosti.

Iz vsega pa se vidi, da Rusija
ne mara zdaj še aktivno poseči v
bolgarske zadeve, in da ima grof
Ignatiev, najspretnjši ruski diplomat,
prav, ako trdi, da se bolgarsko pra-
šanje reši samo ob sebi.

Rusija denes dobro vidi in ve,
da v Bulgariji pride do anarhije, in
da bode bolgarski narod, kakor hitro
se prepriča, da je postal žrtva neka-
terih lakomnežev, kruboborcer, še
prosil slovansko Rusijo, naj zopet
vredni bolgarske zadeve in Bulgariji
preskrbi stalno, zanesljivo in pošteno
vlado, kajti kakor reči denes stoje,
Bulgarija ne more napredovati.

Rusija torej čaka, da jej pade v
koš popolnoma zreli sad in to utegne
dočakati morda uže v kratkem. Uprav-
zato pa skoro ne more za zdaj še
priti do vojne mej Avstrijo in Ru-
sijo, ampak se je nadejati, da se obe
vladi porazumeti glede meje vlasti,
do katere ima na Balkanskem polu-
otoku pravico ena ali druga obeh
držav.

Da se pa Avstrija pripravlja za
vse slučaje, to zahteva previdnost ne
le za slučaj vojne, temuč tudi za
slučaj porazuma z Rusijo, vsled ka-
tereja bi bila dogovorjena kaka para-
lelna okupacija.

Iz vsega, kar se je dosedaj sli-
šalo iz ust merodajnih oseb, mini-
strov in drugih, pa se more tudi raz-
videti, da naša država ni za vse slu-
čaje priklenena na Nemško, kakor bi
to želeli Velikonemci, ampak, da si
je Avstrija pri vsej zvezi z Nemčijo
pridržala še proste roke, posebno pa
glede postopanja na Balkanu, in to nas
navdaje z upanjem, da se mej Av-
strijo in Rusijo vendar najde »modus

vivendi«; sicer pa ni bilo nikoli ver-
jeti, da bi se Avstrija okupacije Bol-
garske po Rusiji s tako silo protivila
in Rusiji zarad tega vojno napove-
dala, kakor so to zahtevali v dele-
gacij h Madjari in Poljaki.

Vse ondašnje ropotanje se je
umaknoloz treznejšemu prevdarjanju in
denes so tudi vroči Madjari prišli do
tega, da javno govore, in celo v iz-
vanrednem zasedanju delegacij, kako
ljubijo mir in ne žele vojne z Rusko.

Trocarska zveza je sicer nekaj
istinitega, ali vse kaže, da ni tako
trdna, da ne bi bilo mogoče še dru-
gih kombinacij. — Bismark nema v
rokah ne Avstrije ne Rusije, in je
mogoče, da se pred kako evropsko
vojno trocarska zveza popolnoma
zruši, ter da nastopijo vse druge
zveze, od katerih je najgotovejša
rusko-francoska, katero pa je vsak še
tako majhen politikar uže precej po-
zmagi Francozov po Nemcih leta 1870
slutil.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Delegaciji ste se odprli 1. t. m.
Podana predloga zahteva 52½ milijona
kredita in ga vtmejuje tako le: K ljub-
splošne potrebe miru in želje za njegovo
ohranitev, vendar je občno evropsko stanje
tako, da ne skrbe le merodajne evropske
države, temuč celó v vojaškem oziru manj
važne, za vojaške priprave in doprinasajo
največje žrtve, da vojno moč ojačijo.
Vsled tega tudi skupna vlada pri vsem
oziru na finančno stanje ne more odlašati,
da ne bi za časa poskrbela, kar treba, da
je nepričakovani dogodki ne prenačijo.
Te izvenredne potrebe in troški, pri ka-
terih je izključena vsaka misel na vojno,
zahtevajo tudi izvenrednih sredstev, ter je
skupna vlada po vestnem pretehtanju ne-
obhodnih potreb proračunala skupne troške

posebno Korte (Dvor) pohvaljno biti ome-
njene z svojimi 16 udi — 7 jih je toraj
več kakor poprej.

Kastelvenere je pa ostal s 3 udi, kar
je pa gotovo premalo za duhovnijo z blizo
1000 ljudmi in ležečo prav ob Dragonji,
tedaj na hrvaško-slovenski meji.

Dekanija tržaška imela je vseh udov
skupaj 536, za 9 udov se je tedaj število
pomnožilo. Zato ima v prvi vrsti zaslugi
Trst sam z svojimi 300 udi, ko je prej-
šnje leto imelo samo 271. Večje število
udov je bilo tudi pri Sv. Ivan-u (vseh 48,
več tedaj 1) in Skedenj tudi z vsemi udi
48, tedaj več 6. — Zmanjšalo se je pa
število udov v Rojani na 67, tedaj za 16
manje, kakor pa prejšnje leto. Žalibog,
Rojan hodi uže dolgo časa rakovo pot,
ker uže leta 1879 je bilo v župniji rojan-
ski vseh Mohorjanov 121 udov; potem pa
je število vedno padalo. Morebiti je za-
čelo vplivati tudi na manjše ali večje šte-
vilo udov to, ker se laški ali bolje po-
laščeni živeli in z njim jezik laški vedno
bolj iz mesta proti prej še popolnoma
slovenskim vasem pomika; ali so morebiti
krive temu tudi laške šole; skoraj gotovo je
tudi to, ker otroci se v njih odtušujejo in
tujega duha navzamejo. In potem pridejo
še pevec rojanški z svojimi laškimi kori,
s katerimi si niti za pol krajcarja ne bodo
koristili vsi skupaj ne. Nekdaj so imeli
Rojanci čitalnico, pevsko družbo in še so
mogli podpirati družbo sv. Mohora, sedaj
pa nima niti jednega niti drugega, pa

na 52½ milijona gold. Najnujnejše po-
trebe so bile proračunane na 24½ mili-
jona gold. (od tega ½ milijona na vojno
mornarico), od katere svote je bilo uže
porabljeno 162½ mil. gold. Vlada zahteva
tedaj potrditev za omenjenih 162½ mil.
gold. in pooblastitev, da sme porabiti še
83½ mil. gold., dalje pooblastitev, da sme
izdati še 28 mil. gold., ako se pokaže ne-
obhodna potreba. — Avstrijska delegacija
je soglasno sprejela nujnost te predloge
ter jo brez razprave v pretres izročila
proračunskemu odseku. Po seji se je ta
odsek takoj sešel in bil je za poročevalca
izvoljen Matuš. — V ogerskej delegaciji
se je ta predloga izročila odseku štirih
udov.

V proračunskem odseku oger-
ske delegacije je 2. t. m. vojni mi-
nister pojasnjeval kreditno predlogo. Ker
so ta pojasnila uže od poprej znana, ne zdi
se nam treba ponavljati jih. Minister zu-
nanjih zadev pa je na neko prašanje iz-
javil, da bolgarsko prašanje sicer ni še
rešeno, da pa je stopilo v drugo vrsto
ter je zgubilo nevarni značaj. To krajno
prašanje in politično državno stanje ne
dela zdaj splošne skrbi, ampak vesoljno
evropsko stanje mej vshodom in zahodom
je tako negotovo, da so bile vse države
primorane, vojno moč okrepiti. Miroljubnej
konservativnej državnej politiki na ljubo
se zgodi vse, kar je mogoče, da se dr-
žava obvaruje strašne vojne šibe. Tudi
danes državi ne preti neposrednja vojna
nevarnost. Nasvetovane naredbe imajo le
ta namen, da se država brani. Minister
naglašja, da se vojna najbolj odvrne s tem,
da skupna država določno in enodušno
pokaže svojo moč in požrtvovalnost za
interese sploh žalelenega miru. Potem ste
se sprejeli obe predlogi soglasno.

Ogersko-hrvatska regni-
kolarna deputacija se je 2. t. m.
brez vspeha razšla; v jezikovnem prašanji
se ni mogla zjediniti in daleč je še dan,
ko se reši to in reško prašanje; to je
gordonski voz, ki ga presečejo le veliki
dogodki.

Vnanje dežele.

Bolgarsko prašanje. Iz Djur-
djeva se 1. t. m. poroča v »Agence Havas«:
V Ruščuku so se 28. februarja zvečer
porabili vsi vozovi za prevožno vojakov

še jim nenasitni laški moloh vse poje, da
jim bore goldinarček za družbo sv. Mohora
ne ostane. Če se na bolje ne obrne, bode
kmalo jela pojemati družba sv. Mohora,
če tudi ima ime njih cerkvenega pomoč-
nika sv. Mohora. Če ne bodo Rojanci ču-
stili svojega pomočnika in priprošnjika
koga pač bodo potlej še?

Župnija sv. Jakob izgubila je tudi od
svojih 27 udov jednega.

Pomislmo, da ima sv. Jakob nad
18.000 prebivalcev in nad polovico teh je Slo-
vencev, pričakovati bi pač bilo, da bi bilo
število Mohorjanov mnogo večje. Koliko
jih je v župniji sv. Jakoba, kateri bi lahko
tu in tam priporočili družbo in ko bi vsaki
storil svojo dolžnost v tej zadevi, gotovo
bi bilo več udov, kakor pa samo 37. Pa
še to leze nazaj; nekdanj je bilo tudi tukaj
več družbenikov, tako se pa sedaj vidi,
da ni posebnega zanimanja zato. Če pri-
merjamo župnijo sv. Jakoba z številom
udov v drugih duhovnijah, kjer imajo nor-
malno število, razvidimo, da bi imel sv.
Jakob imeti radi različnih okoliščin in radi
raznih potežkoč nad 200 udov sam, kar
pa bi še bilo vedno premalo za toliko
župnijo. Tudi znajo tukaj bolj in mnogi
brati, kateri zunaj na deželi ne. Zato mo-
ramo misliti, da manjka prav tukaj prave
delavnosti in pridnosti za družbo sv. Mohora.

Ne samo, kar veleva mu stan.
Kar more, to mož je storiti dolžan
pravi Gregorčič in tukaj posebno veljajo
besebe pesnikovo.

PODLISTEK.

Družba sv. Mohora v tržaškej škofiji.

(Konec.)

Dekanija osapska se je tudi povzdi-
gnola od 33 na 48, tedaj je pridobilo 15
udov več; nekaj je uže, pa vendar pre-
malo za dekanijo z 7000 ljudmi. Od novih
župnikov osapskega in predloškega pri-
čakujemo mnogo dobrega za družbo in
ljudstvo, da bode prihodnjč v večjem šte-
vilu zastopano. Osapo povzdignilo se je za
4, na 16, Predloke pa od 16 na 21 udov,
tedaj jih je 5 več pristopilo. Na novo so
prišle tudi Plavije s 7 udi; Kubed izgubil
je od svojih štirih jednega in star je ostal
Tinjan z jednim; gotovo visoko gori na
hribu je, tedaj je velika burja in ni čuda,
ako pomeče vse v dolino in nič na vrhu
ne ostane, da bi se kje za kako stvar
ujelo. Ali je pa morebiti tudi kak drug
uzrok? — Ker ima Osapo blizu 1000 pre-
bivalcev, Predloka skoraj 3000, Kubed nad
1000, tako tudi Plavije, in Tinjan nad
500, vidimo, da nikakor ni število Mohor-
janov, kakor bi moralo biti in da bi mo-
ralo marsikatero župnijo presegati. Pri-
hodnjč mislim, da bodedo dotične pover-
jenike lahko drugače pohvalili.

Dekanija Pazin-Pičan pomaknila se
je z svojimi udi za štiri naprej, na 28.

Pazin sam je dal dva več od prej, da jih
je bilo 9 vseh skupaj, v drugih duhovni-
jah pa je slo število od 17 navzgor na
19. Premalo, ker je v Pazinu in okolici
nad sto omikanih Slovencev. — Zakaj se
v imeniku ne loči dekanija Pazin od pi-
čanske?

Saj so še manjše dekanije, kakor je
v Buzet-u ali sv. Godharska med ogrskimi
Slovenci, in vendar stoje same.

Potem bi imela pazinska dekanija
svojega poverjenika in pičanska tudi svo-
jega, kar bi bilo mnogo lažje za ude in
poverjenike same. Ne bi bilo tako treba
nabirati iz Pazina poverjeniku udov notri
gori pod Učko, ampak bi to prevzel pi-
čanski poverjenik, kateremu bi bilo to
mnogo bolj prikladno. Taka namera je
menda popolnem opravičena, ker bi tako
vsak poverjenik lažje delal v svojem kraju.
Mislim, da bode v prihodnjem imeniku
razdeljeno uže tako, da bodo k pičanski
dekaniji pristete duhovnije Pičan, Gračišče,
Lindar, Borut, Cerovlje, Novake, Zareč,
Golgorica, Sv. Ivane in Krbune; in mo-
rebiti se zaleti kak ud tudi še iz keršan-
ske dekanije. Pazin pa bi morebiti tudi
kaj več udov skoraj dobil, ker je vender
tudi kaj uradnikov doli slovenskih med
sto Slovencev, tudi železnični čuvaji so
večji del Slovencev, in teh bi se gotovo tudi
kdo ogasil.

Dekanija piranska povzdignila se je
minolo leto z svojimi udi do 19, tedaj
imela 7 več od prejšnjega leta. Zato imajo

v Silistrio, kder se je posadka izjavila zoper vlado. Posadki iz Varne in Šumlje ste tudi na potu v Silistrio. — Iz Sredca se poroča 1. t. m.: V raznih podunavskih pokrajinah se je oklical obsedni stan. — Turški poslanec Riza Bej je 1. t. m. prišel v Sredec, z njim je došel tja tudi Grekov. — Petersburgski dopisnik v „Daily News“ je imel pogovor z grofom Ignatievim, ki mu je neki rekel, da bolgarsko prasanje nema taci težav, kakor se sploh misli, ono se reši samo ob sebi, da se zunanega vmešanja treba ne bode. Glede razmer med Nemčijo in Francosko pa je grof izrekel svoje prepričanje, da bi Rusija ne mogla dovoliti uničenja Francoske. Rusija je to napako storila v letu 1871 in nastopek tega je bila berlinska pogodba.

Iz Sredca se 2. t. m. poroča: Nekaterim ubežnim častnikom i njih pristajšem se je posrečilo, pridobiti na svojo stran posadko v Silistriji in zasesti trdnjavo. Vlada je poslala tja vojake, da trdnjavo zapró. — Iz Bukreša 2. t. m.: Tukaj je počil glas, da se je sedem posadk, mej temi Lom-Palanka, Šumlja in Plevna izjavilo zoper vlado.

V „Agence Havas“ se od 2. t. m. dalje poroča: Misli se, da so uporniki zvezo mej Varno, Šumljo in Sredcem pretrgali. Sicer pa utegniti posadki iz Šumlje in Varne jutri priti pred Silistrio, v katerej je 900 mož posadke, z rezervniki pa 3000 mož. Govori se tudi, da se Šumlja utegne pridružiti upornikom, Varna pa še odlaš. Skoraj gotovo se upor razširi.

Iz Sredca se v „Reuters Bureau“ poroča, da se bolgarska vlada pogaja za zajem, ki bi znašal 25 mil. frankov. Ko dobí ta zajem, potem pa skliče sobranje, da to dovoli vladi še 50 milijonov frankov, ali morebiti še več na posodo vzeti. Pri sedanjih nemirih v Bolgariji bode to jako težko.

Poročila od 3. t. m.: „Agence Havas“ poroča iz Bolgarije: Posadka iz Silistrije je zasedla pot pred trdnjavo, da ubrani posadkoma iz Ruščuka in Šumlje vhod v trdnjavo. Obe vojski si stojite nasproti; doslej se boj ni pričel. Glas je počil, da je vstal upor tudi v Tatar-Bazardžiku. Zarad previdnosti zbira rumunska vlada vojake na meji, tako tudi turška vlada na rumeljske meji. — Poročilo iz Bukreša v „Agence Havas“: Upor v Silistriji je bil zadušen. Polkni poveljnik Kristev je bil usmrten, nekateri trdó, da so ga usmrtili lastni njegovi vojaki, drugi pa, da so to storili vojaki iz Šumlje. Ko je posadka zapustila Ruščuk, vstal je tukaj upor. V Djurdjevem se sliši strelanje; od jutra so vse zveze pretrgane. Glavarji upornikov v Silistriji so prišli čez Donavo, rumunske gosposke so jih razorožile. Upor v Silistriji je imel le ta namen, da se posadka iz Ruščuka odtegne in ta mnogo važnša trdnjava zasede. Vest, da se je sedem posadk uprlo, ni se potrdila. Krestova so umorili bolgarski vojaki. Zdi se, da je upor v Ruščuku veliko nevarniši. V Ruščuku ostala posadka je razdvojena v dve stranki; uporniki so se umaknoli v vojašnice, kder jih napadajo vladi zvesti vojaki. Pripoveduje se, da je mnogo mrt-

vih in ranjenih. Ruščuk je zaprt. — Drugo poročilo iz Bukreša: V Ruščuku je zopet red; vodji upornikov so bili ranjeni in zaprti.

Promemba ruske politike. V „Agence Havas“ se iz Madrida poroča, da je ruska vlada naznanila svojim poslancem, da je stopila iz trocarske zveze in da bo v prihodnje postopala popolnoma samostojno. — Ta vest je sumljiva in če je resnična, potem velika vojna ne izostane.

Papežu so 2. t. m. kardinali izročili adresó, papež je odgovoril: „Ko sem sedel na papežev prestol, prestrašil sem se pred težavami, v katerih se je nahajal papežev prestol in papežovo stanje v Rimu. Danes pa sem okrepan, ko mislim na nadčloveško moč papeštva. Edina blagost sveta je naslonjena na dobrodelno poslanstvo papeštva. Jaz bom še dalje zahteval neodvisnost in varnost papeževskega prestola. Ako papeštvo doseže zopet svojo neodvisnost, pred vsem bi pridobila Italija, katera mu ima hvalo vedeti za največjo svojo slavo.“

Italijanski kralj je zopet Depretisu naročil, naj sestavi ministerstvo, ker se je pokazalo, da v Italiji ni družega moža, kateremu bi to mogoče bilo, ni pa še znano, ali Depretis prevzame to narečilo.

Italijani še vedno nima jo ministerstva. Poslanske zbornice načelnik Biancheri in senator Farini sta odbila narečilo, naj sestavi ministerstvo. Saracco in Rudini se o tej stvari še pogajata.

Nemški državni zbor je zadnji četrtek odprl Bötticher v cesarjevem imenu. Prestolni govor navaja predloge, ki se podade državnemu zboru v razpravo in so večinoma socijalnega značaja; posebno pa naglašá, da cesar pričakuje, da zbor naglo, radovoljno in enodušno pritrdi predlogam, ki ojačijo državno vojno moč. O zunanjih zadevah pravi prestolni govor: Razmere nemške države s zunanjimi vladami so še danes tiste, kakoršne so bile, ko se je prejšnji državni zbor odprl. Na cesarjev ukaz imam izreči cesarjevo zadovoljnost, da so papeževe izjave potrdile papežovo dobrohotnost za Nemčijo i nje notranji mir. Cesarjeva zunanja politika vedno za to dela, da se mir z vsemi državami, vzlasti z našimi sosedi, ohrani in utrdi.

V angleškejspodnjem zboru je 2. t. m. odgovoril Ferguson na neko prasanje, da nekoliko točk gledé avfganske meje od Zulikarja dalje še ni rešenih in da o tej stvari dogovori še trajajo. Dotičnih spisov zdaj še ne more predložiti.

V mestu Cagliari je 28. februarja vstala rabuka, ker je poljedelska kreditna banka ustavila plačila. Tja poslani vojake je ljudstvo kamenovalo, vojaki pa so strelali; na obeh straneh je več ranjenih.

Iz Zanzibarja se brzojavlja 2. t. m.: Domačini dežele Mozambik so se uprli po odhodu portugalskih ladij in vovakov, napadli Tungji, razrušili več hiš domačinov in Angležev, tudi mesto Mozambik je v nevarnosti. Angleški konzul je po-

klical korveto „Turquoise“ za varstvo Angležev.

Avfganski emir je svojim podnikom izdal proglas, naj se pripravijo za sveto vojno. Dečki od osem do osemnajst let se morajo vsak dan vaditi v orožji, možje nad osemnajst let pa v vojsko stopiti.

DOPISI.

Iz Škrbine, 24. februarja. Kakor je bilo objavljeno že lansko leto v cenjenej Edinosti št. 77, prišel je k nam rešitelj, ki je mnogo let rabljeno cerkveno orodje „orglje“ potisnol v kot. Ono orodje ni izvrstno, vendar je za cerkev pristojnejše, nego zdaj rabljeni instrument, kateremu našinci pravijo „lajna“, ki se po bistvu od nje vendar razločuje. Tak instrument nameščuje orglje? O ironija! Ko se je uvel oni instrument v našo veličastno cerkev, tekmovalo je nad 50 pevcev i pevkinj, a kmali so uvideli, da iz te moke ne bode kruha ter opustili petje tako, da je ostalo le malo šibkih pevskih moči, katere niso kos vzvišenej nalogi.

Ker smo dobili izvrstnega organista, zmislili so se nekateri naši poglavarji in starešinstvo je sklenolo in se pogodilo za nakup novih orgelj, ki bodo stale 1500 gld. Vsled §. 76. občinskega reda morali bi biti vprašani tudi drugi sosedje in privoliti v to tri četrtnine davkoplačevalcev kakor tudi vsled §. 81. bi se moral razglasiti oni starešinstveni sklep.

Našemu občinskemu glavarju pa se ni modro zdelo, vprašati občinarjev onega privoljenja, tudi ne razglasiti starešinstvenega sklepa v svesti si, da kar sklenejo dvanajsteri, temu se morajo drugi pokoriti. Srečni sosesčani pod tako modrim gospodstvom. Precej po tem sklepu so začele se „restance“ tako siloma tirjati, da je dne 12. februarja nezaslišana množina kotličev dobila miren počitek v županovem hramu, kjer zelenec smehlja je obdaja pogrešano kuhinjsko opravo. Naš g. župan ima postavbo, da sme vzeti kotlič tudi takemu dolžniku, kojemu županstvo enako svoto dolguje i z rubežem pobirati ženitvanjsko takso, kolikokrat se kdo oženi, vse to na čuden način.

Oblačena omika i gospodstvo!

Lacrima.

Pod Čavnom, dne 1. marcija. — (Izv. dop.) — Draga Edinost, pisala si, kako veselo si se radovali minoli pust „Bralni družbi“ v Batujah in Selu ter hvalila njih nedolžno veselje. Da bi pa ne mislili tvoji čestiti čitatelji, da živimo tu veseli brez ovir za napredek našega naroda, dovolí prostorček, da razjasnim in potožim Tebi in tvojim čestitim bralcem, kakšne sramotne zavire delajo družtvom oni, kateri bi morali biti, skoraj bi rekel, cvet družtvu. Pustimo surovost fantov Selskih, ker ti so le pomilovanja vredni, kajti trije so jih tako globoko v blato zapeljali, da si prav težko izmijejo ono nečast, kojoj so si zadobili. Vendar imam upanje, da se kedaj povrnejo na pravo pot, po katerej se pride do lepega vede-

šli k naj bližjemu, ki bi bil v njihovej župniji ali fari. — Za Gorico je tudi že Soča pred par leti nekaj tacega priporočala, pa ostalo je tam vse pri starem, menda so gospodje še zadovoljni s število Mohorjanov, drugače bi se bili gotovo poprijeli „Sočinega“ nasveta. Mislim pa, da v Trstu tako ne ostane, ampak da se ta nasvet tudi izvrši, če je morebiti letos že prepozno, pa prihodnje leto: saj ni treba čakati, da bi družbe odbor sam moral začeti vsako stvar dregati, ampak se sme tudi kaj storiti, ako se že naprej lahko ve, da se dobro obnese in bo družbi koristno.

Tretjič naj bi imeli tudi obe slovenski delavski družbi svojega poverjenika za ude, kateri bi se hoteli vpisati v družbo sv. Mohora. V Zagrebu ima Matica hrvatska za poverjenike tri knjigarne in tri druge poverjenike in dobro je to za njo. — Prav tako bi bilo koristno tukaj v slovenskih družtvih imeti kakega poverjenika za nabiranje udov Mohorjanov. Gotovo ne bi bilo posebno težko, dobiti v vsakem družtvu kakega sočlana za poverjenika; da bi moral biti omikan, to se umeje samo ob sebi, da bi toliko bolj lahko izpodbujal, nagovarjal itd. — Koliko bi prav Trstu koristilo branje dobrih, kratkočasnih knjig, mislim, da ni nikogar, koji tega ne bi sprevidel.

Četrtrič svetoval pa bi rad še družbi sami nekaj; namreč naj družba pri izdajanji nabožnih knjig gleda nekoliko na to,

nja in npravnega živjenja. Ponuja jim pa tudi namreč društvo mnogo lepše veselice, kakor so fantovski plesi, ki jim ne dajo nič drugega, nego priloznost do pretepev in preklinjevanja, da tu pokažejo surova dejanja ter da s tem še druge pohujšajo; a pustimo to, ker ako bi hotel natanko opisati, gotovo bi napolnil vse tvoje predale. Žalibog, da ni samo v Selu tako, temuč, kakor slišim, zanesla se je ta nalezljiva bolezen tudi v bližnje Batuje, katera se poprijemlje celo možakov. Kako to? Batuje in Selu le deset minut ena od druge oddaljeni občini imati vsaka svoje društvo. Razložek med družtvoma je ta, da v Selu so sami možaki, v Batujah pa večina mladeničev vpisanih v društvo. Fantje v Batujah, ki niso v družtvu, koji bi pa lahko bili, zvedeli so, da bralno društvo v Selu priredi plesno zabavo zadnjo nedeljo pusta. Vedoč, da se te ne smejo udeležiti, hajd na noge in si umislijo najeti nekega skripača, za kar so jih krčmar Slamič, njegova žena in Selski fantje še bolj navdušili. Oho! — Ko je bilo vse dogovorjeno, nastalo je drugo prasanje: dobimo li dovoljenje od obč. zastopstva. No tudi za to ni bilo treba dosti prositi, kajti g. „capovila“ je vedel, da je tudi njegov sin v onej čudnej „družbi“, ki je imela namen nasprotovati zabavi bralnega društva v Selu, kajti ko je šlo bralno društvo iz Batuj v Selu, smijal se je „capovila“ kaj porogljivo za njim, zato je koj izrekel svojo oblast. Rečeno, dogovorjeno, tudi storjeno. Hitro po službi božji oglasi se godec, ali plesalcev malo, plesalk še manj. Ostali so tedaj batujski velikaní sami in še par izvoljenih iz Sela, kateri so jim bili zagotovili pomoč. Med plesom in krikom je bilo slišati eviva . . . češ, da s tem najbolj razžalimo društvo. Kar je bilo boljega, šlo je v Selu.

Opustila so jih celo dekleta, kajti one so bolj vedele kot oni, da društvena zabava je mnogo lepša od njihove. Tako se jim ni posrečil njih namen. Društvo se je v najlepšem veselju zabavljalo, radovalo in plesalo. — A, čujte, kakšen imeniten ples je imela pa ona „klapa“! Privrelo je, kakor po navadi, staro in mlado gledat. Ker pa ni bilo plesalcev, kakor zgoraj rečeno, pustilo se je vsakemu plesat, da je le „šestko“ pokazal. Tako se je dovolilo za denar plesati takim otrokom, ki so komaj ljudsko šolo dokončali, ki so, skoraj bi rekel, ves teden lačni in ob nedeljah pa nima jo kaj prigrizniti. Zraven so pa bile tudi deklice iste starosti. Kaj ni to sramotno pohujšanje, ki vede do nemoralnega živjenja? Kje sliši mladina največ pohujšljivih besed, kot pri takih javnih plesih? Kaj se ne pravi to podirati onih lepih nauk, katere se je mladina celih osem let v šoli z velikim trudom učila. Kdo je pa vsemu temu kriv in komu se ima to pripisati? Nobenemu drugemu, kakor vam, g. „capovila“ in vašim gg. obč. odbornikom. Prašam vas, imate vi tako dovoljenje od sl. županstva, da dovolite javne ples, kedar vam je ljubo in drago? Ste li pozabili na oni pretep, ko je bil prav pri zadnjem takim plesu (na zahv. nedeljo)? veste, koliko kletvine in drugih pohujšljivih besed je bilo, kar so vse videli in slišali otroci? A čudom

Tudi Barkovlje so izgubile od prejšnjih 40 udov 3. Tako vidimo jasno, da se na vseh straneh krči število Mohorjanov in da povsod v okolici leze število nazaj.

Dekanija tomajska imela je 216 udov, tedaj 10 manj od prej, kar ni hvalevredno. V Tomaji samem naraslo je število na 33; sta tedaj 2 ude več kakor pa prejšnje leto, moral pa bi imeti Tomaj veliko večje število udov v primeri s prebivalci. — Rokovo pot so nastopile duhovnije: Dutovlje, kjer so manjkali od 18 udov 4, Kopriva je izgubila od 10 polovico, Sežana od 64 štiri, v Štorjah pa so zlezli celo od 6 na 2, na Repnem taboru od 20 na 19, v Kazlah od 15 na 10. — Poskočilo pa je število v Skopem za 5, skupaj 17 udov, v Povirji za 2, skupaj 45. Avber pridobil si je 3 ude, skupaj 11. Res je, da je bila nekam slaba letina in da je toča nekaj potolkla, ali napačno bi sodil, kedor bi samo tega uzroka iskal za odpad od družbe. — Ker prav sedaj, ko se nabirajo udje za družbo, manjka duhovnih pastirjev v Štorjah in Koprivi, naj pazijo sosesdje, katerim so oni kraji izročeni, da bi se prihodnjic ne odlikovali z svojo nenavzočnostjo, drugače bi znali za kaj tacega biti odgovorni dotični.

Nazadnje so še razne druge dekanije z 15 udi, katere pa spadajo prav za prav pod pičansko dekanijo, zato bomo prihodnjic Boljun, Paz in Vranjo tam doli jakali.

Videli smo do sedaj razvoj družbe sv. Mohora; sedaj pa še malo premislimo, kaj in kako bi bilo storiti, da bi jo mogli še bolj razširiti in utrditi v tržaški škofiji.

Prvič naj se razdeli v Istri poverjeništvó za Pazin posebe in drugi poverjenik naj bode v dekaniji Pičani; tako bode dva poverjenika, njima bode delo lažje in bolj prikladno, ker ne bode treba samo jednemu skrbeti za vso srednjo Istro.

Drugič razdeli naj se v Trstu nabiranje udov med več poverjenikov, ne pa, kakor do sedaj, da bi samo jeden vse mesto oskrboval. Gotovo bi bilo število udov mnogo večje, ako bi bilo več poverjenikov in sicer v vsaki župniji ali fari po jeden. V Trstu so štiri popolnoma mestne fare in sv. Jakoba na pol, tedaj naj bi imela vsaka župnija ali fara svojega poverjenika za družbo sv. Mohora.

Pet poverjenikov gotovo lahko več stori, kakor pa samo jeden; in vsak poverjenik bode lahko v svoji župniji ali fari priporočal družbo, sploh delal v svojem kraju za njo, kolikor bi mu bilo mogoče. To gospodov ne bi toliko obtežilo, kakor pa sedaj samo jednega, ki velikokrat mora pretekati vse mesto, predno kakega ude vjame. V Ljubljani imajo tri župnije vsaka svojega poverjenika, ako bi bilo tudi v Trstu tako, gotovo bi mnogo koristilo družbi in za ljudi bi bilo tudi bolj pripravno, ker bi jim ne bilo treba daleč hoditi iskat poverjenika, ampak bi lahko

da ne bodo tiskane v tako velikej obliki kakor so letošnje „Šmarnice“, ampak v manjšej, n. pr. kakor je bila molitvena knjiga izdana l. 1881. od Bartola prirejena; kar je nabožnih knjig namenjenih za rabo v cerkvi večjih, so jako neprimljene.

Petič bi svetovali tudi družbi, naj naprosi pisatelja „Pravnika“, dr. Tavčarja, naj bi dodal na konci svoje knjige vse one za Slovence važne zakone, s katerimi je njim zagotovljena (?) enakopravnost, dalje tudi jednake razglase številkó in datum-om, da bi jih lahko človek kedaj rabil in se nanje sklicaval.

Šestič bi svetovali družbi sv. Mohora, naj bi pri sestavljenji imenika opustila posameznim udom vse nepotrebne izraze in pritikline, kar je začelo prav hobotno poganjati na Dolenjskem. Kaj briga koga, s kom si ta ali oni knjige deli, se je li zapisal v družbo z očetom, s ženo, s hlapcem, sinom itd. Mislim, da če se v hiši zapiše oče, da lahko knjige vsi beró, in ni tega treba pisati tudi v imeniku. To sme družba sv. Mohora brez vsake škode odpraviti.

Nazadnje pa želim vsem poverjenikom delavnost, vstrajnost, požrtvovalnost in pridnost pri nabiranji družnikov, ker

„Ne samo, kar veleva mu stan, Kar more, to mož je storiti dolžan“.

A. B.

